

Thực trạng & nhu cầu ĐỔI MỚI QUẢN LÝ CHẤT LƯỢNG

ThS. NGUYỄN DUY TÂN

1. Thực trạng công tác quản lý chất lượng

Ra đời và phát triển cùng với các hoạt động của đời sống kinh tế và xã hội, công tác quản lý chất lượng có vai trò quan trọng, tác động nhiều mặt và sâu sắc đến hầu khắp các lĩnh vực, từ sản xuất kinh doanh, nghiên cứu khoa học, phát triển công nghệ cho đến việc bảo vệ môi trường, bảo vệ an toàn, sức khỏe của con người, bảo đảm công bằng xã hội và lợi ích quốc gia.

Vấn đề chất lượng xuất hiện muộn hơn các vấn đề về đo lường, tiêu chuẩn và chịu tác động trực tiếp của quy luật cung cầu. Ngày nay, yêu cầu về chất lượng đối với các sản phẩm, yêu cầu sử dụng hợp lý các nguồn tài nguyên thiên nhiên, yêu cầu về vệ sinh, an

toàn, tiện ích... Trong sản xuất hàng hóa là vấn đề sống còn của doanh nghiệp cũng như của một nền kinh tế. Cùng với sự tiến bộ nhanh chóng của khoa học công nghệ, thế giới cũng chứng kiến sự phát triển không ngừng về chất lượng của sản phẩm, hàng hóa, dịch vụ và chất lượng sống của nhân loại.

Để đáp ứng những đòi hỏi đó, trách nhiệm không phải chỉ thuộc về người sản xuất và còn là trách nhiệm của các nhà quản lý, đặc biệt là quản lý vĩ mô ở tầm quốc gia. Hoạt động quản lý chất lượng có mối quan hệ chặt chẽ, khăng khít với công tác tiêu chuẩn hóa và đo lường, sự tác động đồng bộ của chúng sẽ tạo hiệu quả cao hơn nhiều

cho sự phát triển của các hoạt động kinh tế và xã hội. Mối quan hệ chặt chẽ, khăng khít của các hoạt động tiêu chuẩn hóa, đo lường và quản lý chất lượng đòi hỏi sự quản lý đồng bộ của Nhà nước đối với các hoạt động này, đặc biệt với một nền kinh tế đang ở giai đoạn đầu của sự phát triển như nước ta hiện nay. Việc tách ra để xem xét vấn đề chất lượng là hoàn toàn tương đối, không tách biệt và càng không đối lập với hai mặt hoạt động về tiêu chuẩn và đo lường.

Vai trò quản lý nhà nước về chất lượng trước hết phải là vai trò định hướng và bảo đảm cho hoạt động chất lượng có tác động tích cực đối với sự phát triển kinh tế. Trong giai đoạn hiện nay, sự phát triển

kinh tế phải dựa vào đẩy mạnh xuất khẩu, mà muốn đẩy mạnh xuất khẩu phải dựa vào tăng cường khả năng cạnh tranh của hàng hóa dịch vụ. Như vậy, định hướng cơ bản về công tác chất lượng hiện nay là các sản phẩm hàng hóa xuất khẩu của Việt Nam phải đáp ứng được tiêu chuẩn quốc tế.

Vai trò lớn thứ hai trong quản lý nhà nước về chất lượng là việc đảm bảo lợi ích quốc gia, dân tộc. Thông qua việc quy định và kiểm soát về vệ sinh, an toàn, môi trường, Nhà nước đảm bảo hàng hóa sản phẩm, nguyên vật liệu... Nhập khẩu vào Việt Nam phải bảo đảm vệ sinh, an toàn cho người tiêu dùng, an toàn cho môi trường tự nhiên và xã hội.

Trong những năm qua, hoạt động quản lý chất lượng của nước ta đã đạt được những thành tựu đáng kể như: Xây dựng được một hệ thống văn bản pháp quy làm cơ sở cho công tác quản lý nhà nước thống nhất về chất lượng; thiết lập cơ chế và phương thức hoạt động ngày càng phù hợp với yêu cầu phát triển kinh tế đất nước và xu thế hội nhập quốc tế; đầu tư xây dựng được hệ thống các phòng thử nghiệm; tăng cường hợp tác

với các tổ chức chất lượng ở các nước.

Những thành tựu đã nêu trên là to lớn và rất quan trọng, song cũng chính ở những thành tựu ấy, trong thời điểm hiện nay vẫn xuất hiện những bất cập lớn như: Hệ thống pháp luật về chất lượng vẫn còn thiếu những văn bản hướng dẫn triển khai trong lưu thông xuất nhập khẩu; Phương thức hoạt động chất lượng còn nhiều vấn đề phải tiếp tục hoàn chỉnh; Hệ thống cơ sở hạ tầng còn yếu kém...

2. Định hướng đổi mới công tác quản lý chất lượng

Đổi mới quản lý nhà nước về chất lượng là một bộ phận của đổi mới quản lý nhà nước về kinh tế, vì vậy những quan điểm và phương hướng cơ bản của quá trình đổi mới quản lý nhà nước về chất lượng sẽ không có gì khác so với yêu cầu đổi mới quản lý nhà nước về kinh tế nói chung, đó là:

- Tăng cường hiệu lực, hiệu quả quản lý của nhà nước nhưng phải xóa bỏ những cơ chế quản lý tập trung, quan liêu bao cấp...

- Đổi mới công cụ quản lý cho phù hợp với yêu cầu quản lý kinh tế nói chung và

với các quy định và tập quán quốc tế trong lĩnh vực chất lượng.

- Quán triệt quan điểm và phương hướng nêu trên, mục tiêu của đổi mới quản lý nhà nước về chất lượng và phải nhanh chóng xây dựng, hoàn thiện hệ thống tổ chức quản lý nhà nước...

Giải pháp đổi mới quản lý nhà nước về chất lượng cần được thực hiện theo các định hướng chính là về chính sách, về cơ chế, về đội ngũ cán bộ, về đầu tư phát triển cơ sở vật chất kỹ thuật, về hợp tác quốc tế... Nhìn lại chặng đường phát triển của công tác quản lý nhà nước về chất lượng chúng ta khẳng định những thành tựu to lớn, những đóng góp thiết thực làm cho chất lượng sản phẩm hàng hoá và dịch vụ của Việt Nam có những bước tiến đáng tự hào. Gắn với sự phát triển kinh tế-xã hội của đất nước, quản lý chất lượng cũng luôn phải được đổi mới cả về nhận thức, cách tiếp cận và biện pháp thực hiện để vừa tạo thuận lợi cho thương mại và giao lưu kinh tế vừa bảo vệ lợi ích quốc gia và quyền lợi người tiêu dùng.

N.D.T